

Збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ТРАВМАТИЧНОГО УШКОДЖЕННЯ
ГОЛОВНОГО МОЗКУ:
морфологічні кореляти,
патогенетичні механізми
та комплексна терапія**

14 червня 2023 року

ОЛДІ
ПЛЮС

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА НОРМАЛЬНОЇ ТА ПАТОЛОГІЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ АНАТОМІЇ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ФІЗІОЛОГІЇ

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТРАВМАТИЧНОГО
УШКОДЖЕННЯ ГОЛОВНОГО МОЗКУ:
МОРФОЛОГІЧНІ КОРЕЛЯТИ, ПАТОГЕНЕТИЧНІ
МЕХАНІЗМИ ТА КОМПЛЕКСНА ТЕРАПІЯ**

14 червня 2023 року
м. Одеса

За заг. ред. О. Л. Апфельханс

Одеса • 2023 • Олді+

УДК [616-001+616-085]:612.82(062.552)
А43

*Тези друкуються в авторській редакції з мінімальними технічними правками.
Автори несуть відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності,
зміст і достовірність представлених матеріалів.*

Актуальні питання травматичного ушкодження головного мозку: морфологічні
А43 **кореляти, патогенетичні механізми та комплексна терапія : збірник матеріалів**
Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 червня 2023 року) /
за заг. ред. О. Л. Апфельханс ; відп. за вип. О. А. Кузнєцова. – Одеса : Олді+, 2023. – 30 с.

ISBN 978-966-289-741-8

У збірнику тез доповідей висвітлено результати наукових досліджень з актуальних питань медичної науки в галузі нейроанатомії, нейрофізіології та неврології. Доповіді охоплюють актуальні медико-біологічні питання: індивідуальні анатомічні особливості кровопостачання та фізіології головного мозку, патофізіологічні механізми розвитку травматичних ушкоджень головного мозку, патоморфологічні зміни при травмі голови в пацієнтів різного віку, захворювання ЦНС.

Видання розраховане на науковців, викладачів, студентів закладів вищої освіти медичного та біологічного спрямування, аспірантів, докторантів, працівників охорони здоров'я.

УДК [616-001+616-085]:612.82(062.552)

ISBN 978-966-289-741-8

© Колектив авторів, 2023

що призводить до спектру гетерогенних змін, які змінюються залежно від етіології та тяжкості ураження ЦНС. Мікроглія дуже гетерогенна і може приймати різноманітні фенотипи залежно від змін у їхньому безпосередньому нейронному середовищі. Таким чином, не дивно, що ці клітини відіграють динамічну роль у нейрозапаленні, впливаючи як на вирішення травм/відновлення тканин, так і на подальшу дисфункцію / руйнування [Liu X.L., Sun D.D., Zheng M.T. et al., 2023].

Проаналізувавши гістологічні препарати з імуногістохімічним та імунофлюоресцентним забарвленням ендотеліальних клітин внаслідок ЧМТ середнього ступеня тяжкості, ми побачили чітку морфологічну картину активації астроцитів з їх гіпертрофованими відростками та велике скупчення олігодендроцитів між аксонами нейронів, що показує гостру імунну відповідь на травму [Liu X., Zhang L., Cao Y. et al., 2023].

Проте, проаналізувавши сучасні експериментальні дослідження нейрозапалення з активацією ендотеліальних клітин ми бачимо, що існує досі мала частка морфологічних експериментальних досліджень, які б розкривали зміст саме морфології мікроглії, астроцитів та олігодендроцитів не тільки при ЧМТ а й при інших патологіях та захворюваннях. Саме це дає підґрунтя для подальшого морфологічного дослідження нейрозапалення внаслідок не лише травми мозку, але при іншій патології.

НАСЛІДКИ ТА УСКЛАДНЕННЯ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВИХ ТРАВМ ТА ЇХ ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ

М.В. Литвиненко, Т.Є. Нарбутова

Одеський національний медичний університет, м. Одеса, Україна

В загальній структурі летальності, після серцево-судинної патології та онкологічних захворювань, черепно-мозкова травма (ЧМТ)

посідає третє місце з коливаннями показників в різних країнах та місцевостях. Частка ЧМТ в загальному обсязі травматизму сягає 30–40 %. Незважаючи на чисельні роботи, що присвячені цій тематиці, все ж таки немає чіткої односпайної позиції щодо розподілу, що є наслідком травми, що є її ускладненням, чи може розвинутий процес є просто ознакою цієї травми (все залежить від конкретної ситуації та сукупності клінічних, патогенетичних, етіологічних, часових та інших параметрів, які оцінюються суб'єктивно лікарем). У зв'язку з цим ми хотіли узагальнити наявну інформацію щодо визначень наслідків та ускладнень ЧМТ та надати їх морфологічну характеристику.

Комплекс процесів, що розвиваються як відповідь на ушкодження головного мозку і його оболонки, та вважаються еволюційно обумовленими і генетично закріпленими прийнято називати наслідками ЧМТ. Аналіз наслідків та ускладнень ЧМТ проведено за матеріалами Одеського обласного судово-медичного бюро.

З'ясували, що розвиток певних видів наслідків залежить від факторів їх розвитку, а саме: локалізація і характер клінічного синдрому, важкість травми та вік потерпілого, своєчасність та якість наданої медичної допомоги та інші, що, наприклад, можуть стосуватися обставин отримання ЧМТ, та стану потерпілого на момент її отримання.

Узагальнюючи отриману нами інформацію, можна сказати, що форми наслідків ЧМТ, перш за все, пов'язані з посттравматичними змінами тканин мозку, оболонки та черепно-мозкових нервів, наприклад: посттравматичні арахноїди та пахіменінгіт, посттравматична атрофія головного мозку, гемосидероз, внутрішньомозкові та оболонко-мозкові рубці, дефекти черепу та його посттравматичні деформації та ін. Крім того, існують форми наслідків ЧМТ, що пов'язані з порушенням ліквородинаміки, а саме розвиток гідроцефалії, лікворних кіст, поренцефалії, менінгоенцефалоцеле та інших, або їх поєднання.

Велике клінічне значення має формування судинних форм наслідків ЧМТ таких, як тромбози синусів чи ішемія головного мозку, формування хронічної субдуральної гематоми чи аневризми,

також можливе утворення артеріо-синусного співустя або поєднання наслідків одного чи декількох видів.

Найближчим часом після отримання ЧМТ розвивається набряк-набухання головного мозку, що рахується найімовірнішим її ускладненням з високим відсотком летальності. Інші ускладнення ЧМТ частіше пов'язані з інфекцією. Так на першому місці серед ускладнень стоять посттравматичний остеомієліт, що є переважно контактним і значно рідше гематогенним та посттравматичний менінгіт. Останній може мати різні форми та нерідко має абсцедуючий характер, що приводить до утворення посттравматичного абсцесу різної локалізації. До інших мозкових ускладнень відносять вен-трикуліти та так звані субдуральні та епідуральні емпієми. До позамозкових ускладнень ЧМТ відносять пневмонії (кількість їх сягає до 59% усіх випадків), інфекційні ураження сечовивідної системи та сепсис. Крім того, у великій кількості людей, що зазнали тяжкої ЧМТ розвивається загальна атрофія та пролежні.

Отже, щоб запобігти розвитку ускладнень та тяжких наслідків в кожному випадку і для правильної діагностики треба спиратися на сукупність етіо-патогенетичних, часових, клінічних ознак, логіку тканинних змін мозку при травматичному ураженні.

ВПЛИВ ПОЄДНАНОГО ЗАСТОСУВАННЯ СОЛКОСЕРИЛУ ТА КЕТАМІНУ НА СУДОМНІ РЕАКЦІЇ ТВАРИН ПІСЛЯ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЇ ТРАВМИ

Г.О. Волохова, О.М. Стоянов

Одеський національний медичний університет, м. Одеса, Україна

Раніше показано, що процес епілептизації нейронів після черепно-мозкової травми (ЧМТ) пов'язаний з величезним переважанням у мозку збудливих процесів над гальмівними. Тому ефективним для корекції судомних станів використання антагоністів

ЗМІСТ

Вастьянов Р.С.

Посттравматична епілепсія: патогенетична корекція за допомогою сумісного введення семаксу та мексиприму 3

Апельханс О.Л., Кошельник О.Л., Урсу О.Ю.

Варіанти та індивідуальні особливості кровообігу головного мозку 6

Ситнікова В.О., Сивий С.М., Покотілова Т.М.

Пологова травма: кефалогематома та її ускладнення 7

Худолій С.О., Зябліцев С.В., Худолій О.В.

Патогенетичне обґрунтування можливих шляхів нейрокорекції гострого періоду черепно-мозкової травми 8

Стоянов О.М., Сон А.С., Борисенко О.А., Добровольський В.В.

Сучасна терапія наслідків черепно-мозкової травми 11

Нескоромна Н.В., Апельханс О.Л., Кожухаренко Т.І., Прус Р.В., Прус І.В.

Сучасні патогенетичні та морфологічні уявлення про нейрозапалення внаслідок черепно-мозкової травми 14

Литвиненко М.В., Нарбутова Т.Є.

Наслідки та ускладнення черепно-мозкових травм та їх патоморфологічні ознаки 15

Волохова Г.О., Стоянов О.М.

Вплив поєднаного застосування солкосерилу та кетаміну на судомні реакції тварин після черепно-мозкової травми 17

Прус Р.В., Апельханс О.Л., Прус І.В., Кузнєцова О.А.

Морфологічна оцінка печінки статевозрілих та статевонезрілих щурів в динаміці перебігу черепно-мозкової травми легкого ступеня тяжкості 19

Капталан А.О., Стоянов О.М., Андреєва Т.О., Чеботарьова А.М.

Патогенетичні особливості формування, перебігу і лікування посттравматичної епілепсії в умовах клініки та експерименту 20

Мервінський Т.С., Яременко Л.М.

Формування гліального рубця у мозку
після внутрішньомозкового крововиливу
за умов експерименту **23**

Невмержицька Н.М., Грабовий О.М., Яременко Л.М., Чухрай С.М.

Переваги мезенхімальних стовбурових клітин
кісткового мозку та жирової тканини **25**

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТРАВМАТИЧНОГО
УШКОДЖЕННЯ ГОЛОВНОГО МОЗКУ:
МОРФОЛОГІЧНІ КОРЕЛЯТИ, ПАТОГЕНЕТИЧНІ
МЕХАНІЗМИ ТА КОМПЛЕКСНА ТЕРАПІЯ**

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції

14 червня 2023 року,
м. Одеса

За заг. ред. О. Л. Апфельханс

Відповідальний за випуск – О. Кузнєцова
Обкладинка – В. Савельєва
Верстка – І. Стратій

Підписано до друку 14.06.2023 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Цифровий друк. Гарнітура Merriweather.
Ум. друк. арк. 1,74.
Наклад 300. Замовлення № 0723-062.

Видавництво та друк: Олді+
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1,
тел.: +38 (095) 559-45-45, e-mail: office@oldiplus.ua
Свідоцтво ДК № 7642 від 29.07.2022 р.
Замовлення книг:
тел.: +38 (050) 915-34-54, +38 (068) 517-50-33
e-mail: book@oldiplus.ua

